

Etelä-Savon hyvinvointialueen asiakasmaksut 1.1.2024 alkaen

Aluehallitus 18.12.2023 § 375

10870/00.02.10/2023

Valmistelija

vt. hankinta- ja talousjohtaja Tiia Tamlander, puh. 040 571 1983
laskutuspäällikkö Pia Hyttinen, puh. 040 359 6582

Etelä-Savon hyvinvointialueen hallintosäännön 69 §:n mukaan aluevaltuusto päättää hyvinvointialueen palveluista ja muista suoritteista perittävien maksujen yleisistä periaatteista. Maksujen tarkemmista perusteista ja euromääristä päättää hallintosäännön mukaan aluehallitus. Aluehallitus voi myös siirtää maksuista päättämiseen liittyvää toimivaltaansa alaiselleen viranomaiselle.

Hyvinvointialuelain 22.2 § 8 kohdan mukaan aluevaltuusto päättää maksujen yleisten periaatteiden lisäksi myös hyvinvointialueen järjestämisvastuulle kuuluvista palveluista perittävistä asiakasmaksuista. Hallintosäännössä on tältä osin ristiriita suhteessa hyvinvointialuelakiin. Asia on käsitelty tilintarkastajan kanssa 12.12.2024 ja varmistettu, että aluevaltuusto voi hyväksyä 1.1.2024 voimaan astuvan asiakasmaksuhinnaston myös takautuvasti. Hallintosäännön tekninen korjaus valmistellaan päätöksentekoon erikseen.

Aluevaltuusto on päättänyt hyvinvointialueen palveluista ja muista suoritteista perittävien maksujen yleisistä periaatteista 19.12.2022 § 118 seuraavasti:

1. Etelä-Savon hyvinvointialueen asiakasmaksujen valmistelun yleisenä lähtökohtana on huomioida hyvinvointialueen taloudellinen kestävyys;
2. asiakasmaksut peritään enimmäismääräisinä asiakasmaksulain ja -asetuksen mukaisesti;
3. harkinnanvaraisia asiakasmaksuja korotetaan kustannustason mukaisesti; ja
4. aluehallituksella on tarvittaessa mahdollisuus päättää perustellusti lainsäädäntöä matalammista asiakasmaksuista.

Lisäksi aluevaltuuston 12.12.2023 § 89 hyväksymän vuoden 2024 talousarviokirjan kohdassa 3.4 linjataan, että asiakasmaksuissa sovelletaan lainsäädännön mahdollistamia maksimitasoja, jotka ovat olleet myös talousarvion maksutulojen valmisteluperusteena. Vuoden 2024 talousarvioon on budjetoitu asiakasmaksutuloja yhteensä 45,98 miljoonaa euroa. Maksutulot on arvioitu talousarvion laatimisprosessin kuluessa käytettävissä olleiden tietojen mukaisesti mahdollisimman tarkasti, myös arvioitu tuleva korotustaso huomioiden. Tuloennusteita päivitetään vuoden 2024 kuluessa tarpeen mukaan, kun ennusteiden pohjaksi saadaan koko vuoden 2023 maksutoteuma tilinpäätöksen valmistuttua.

Sosiaali- ja terveydenhuollon asiakasmaksuista säädetään asiakasmaksulaissa (734/1992) ja asiakasmaksuasetuksessa (912/1992). Asiakasmaksulain 1 §:n mukaisesti hyvinvointialueen sosiaali- ja terveyspalveluista voidaan periä maksu palvelun käyttäjältä, jollei lailla toisin säädetä. Asiakasmaksulakia sovelletaan myös hyvinvointialueen ostopalveluna järjestämään palveluun. Palvelusta perittävän maksun suuruutta rajoittaa asiakasmaksulain 2 §, jonka mukaan palvelusta perittävä maksu saa olla enintään palvelun tuottamisesta aiheutuvien kustannusten suuruinen. Tarkemmat säännökset lain täytäntöönpanosta on annettu asiakasmaksuasetuksessa. Asiakasmaksulaissa ja -asetuksessa on määritelty tietyille palveluille enimmäismaksu, tai maksu on säädetty perittäväksi asiakkaan maksukyvyyn mukaan. Hyvinvointialueen sisällä, asiakkaan asuinkunnasta riippumatta, sovelletaan yhdenmukaisia asiakasmaksuja.

Valtioneuvosto on antanut 23.11.2023 asetuksen (STM/2023/11) sosiaali- ja terveydenhuollon asiakasmaksuasetuksen muuttamisesta. Asetus korottaa asiakasmaksuasetuksessa säädettyjen asiakasmaksujen enimmäismääriä 1.1.2024 lukien noin 10 %. Asiakasmaksulaissa ja -asetuksessa säädettyjä enimmäiseuromääriä tarkistetaan joka toinen vuosi kansaneläkeindeksin muutoksen mukaisesti. Kansaneläkeindeksi on noussut vuodesta 2021 vuoteen 2023 noin 10 prosenttia, joten asiakasmaksujen enimmäismääriä korotetaan saman verran. Kansaneläkeindeksin nousu vaikuttaa myös mm. pitkäaikaisen ympärivuorokautisen palveluasumisen ja pitkäaikaisen perhehoidon lakisääteiseen vähimmäiskäyttövaraan. Lisäksi jatkuvan ja säännöllisen kotona annettavan palvelun ja pitkäaikaisen asumispalvelun asiakasmaksun määrittämisessä huomioitavat lakisääteiset tuloajat

korottuvat indeksikorotuksen vuoksi. Nämä muutokset on huomioitu valmistelutyössä.

Ikääntyneiden palveluissa esitetään 10 % korotus kotihoidon käyntiperusteisiin asiakasmaksuihin ja lyhytaikaisen palveluasumisen asiakasmaksuihin, joista ei säädetä erikseen asiakasmaksulaissa ja -asetuksessa. Esitetty korotus on vastaavalla tasolla kuin sosiaali- ja terveydenhuollon asiakasmaksujen enimmäismäärien korotus vuoden 2024 alusta lähtien.

Asiakasmaksulain 11 §:ssä (221/2003) säädetään asiakasmaksun perimättä jättämisestä ja alentamisesta. Pykälän 1 momentin mukaan sosiaalihuollon palveluista määrätty maksu ja terveydenhuollon palveluista henkilön maksukyvyn mukaan määrätty maksu on jätettävä perimättä tai sitä on alennettava siltä osin kuin maksun periminen vaarantaa henkilön tai perheen toimeentulon edellytyksiä tai henkilön lakisääteisen elatusvelvollisuuden toteuttamista. Aluehallitus on linjannut 21.12.2022 § 344 osana vuoden 2023 asiakasmaksuja koskevaa päätöstään, että tasasuuruisiin asiakasmaksuihin myönnetään vapautus ainoastaan velkajärjestelyssä oleville henkilöille maksujärjestelyn voimassaoloon saakka tai korkeintaan 8 kuukaudeksi eteenpäin. Vastaava linjaus sisältyy myös vuoden 2024 asiakasmaksuihin (liite 1, kohta 1.3). Aluehallitus on päättänyt asiakasmaksujen perimättä jättämisestä, alentamisesta ja saatavien poistamista koskevan toimivallan siirtämisestä nimetyille viranhaltijoille päätöksellään 9.3.2023 § 79. Kuluvan vuoden aikana Eloisassa on tehty noin 320 asiakasmaksujen huojentamista koskevaa päätöstä.

Asiakasmaksujen hinnasto on valmisteltu vastuualueiden asiantuntijoiden kanssa. Esitettävät asiakasmaksut noudattelevat pääsääntöisesti lainsäädännön mahdollistamia maksimitasoja. Esitys Etelä-Savon hyvinvointialueen sosiaali- ja terveydenhuollon asiakasmaksuiksi 1.1.2024 alkaen on liitteenä 1. Sosiaali- ja terveysministeriön koostama taulukko asiakasmaksulain ja -asetuksen indeksitarkistetuista euromääristä on liitteenä 2.

Hyvinvointialuejohtajan esitys:

Aluehallitus päättää

1. hyväksyä osaltaan Etelä-Savon hyvinvointialueen asiakkailta 1.1.2024

alkaan perittävät sosiaali- ja terveydenhuollon asiakasmaksut liitteen 1 mukaisesti;

2. esittää aluevaltuustolle, että se hyväksyy takautuvasti 1.1.2024 alkaen perittävät sosiaali- ja terveydenhuollon asiakasmaksut liitteen 1 mukaisesti; ja

3. esittää aluevaltuustolle, että se valtuuttaa hankinta- ja talousjohtajan tekemään asiakasmaksudokumenttiin mahdollisesti tarvittavia teknisluonteisia korjauksia.

Käsittely:

Merkitään, että lakimies Tarja Poikolainen ja toimialajohtaja Seppo Lokka selostivat asiaa kokouksessa ja vastasivat aluehallituksen jäsenten kysymyksiin.

Päätös:

Hyväksyttiin esityksen mukaan.

Tiedoksi